BYLI SPOLU, ŽILI SPOLU

Původ materiálu
Daniel Matějka ml., aktualizoval Martin Fér
Pořadí v lekci
5

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:
a) pro Teofila:

Teofil by mohl po soudobém způsobu pochybovat o významu církve jako konkrétního společenství.

Ježíš byl prima, ale k čemu církev? Nemohl bych si být křesťanem jen tak sám?

Lukáš vysvětluje, že evangelium vytváří společenství a vede ke vzájemné službě. Od počátku to tak bylo…

b) pro mladší školní věk

Co všechno se děje v kostele? Co se vám na bohoslužbách líbí?

c) pro střední a starší školní věk

Proč křesťané žijí ve sboru? K čemu je církev, sbor? Kde se tu asi církev vzala? Co se všechno se děje u nás ve sboru? (možno použít obrázky, fotky, bohoslužebné náčiní).

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ
– oddíl popisuje vznik „mladé církve“ v Jeruzalémě: ti, kdo přijali apoštolskou zvěst (předcházející oddíl), se nechali pokřtít a vytvořili společenství. I když i v následujícím textu často použijeme výraz "církev", v textu se vůbec neobjevuje a především to, co text popisuje není "definice" církve, ale DĚJ, který vzniká následkem apoštolského zvěstování ("přijali, poslouchali, byli spolu, lámali, prodávali...")

– Bylo ten den pokřtěno tři tisíce lidí (v. 41) – údaj je zřejmě nadnesený (Jeruzalém v té

době měl prý kolem 30.000 obyvatel). Lukáš jím chce ukázat, že o letnicích, po vzkříšení, začala nová etapa Božího záměru spásy, která bude završena při druhém příchodu Ježíše Krista. Jde tu tedy o něco zřetelně nového. Není přitom užito pojmu církev: toto společenství se chápe jako nový Izrael.

– obraz tohoto společenství (v. 42) je idealizovaný (především z dopisů apoštola Pavla, ale i ze

samotných Sk víme, že v církvi byly od počátku problémy). Zde však nejde o chválu, ale spíš o to

ukázat trvalé znaky, které k církvi nezbytně patří:

a) vytrvalé naslouchání učení apoštolů – naznačuje, že stát se křesťanem není jednorázová záležitost. Ti, kdo uvěřili, také stáli o to dozvídat se víc, růst ve víře. Apoštolové byli ti, kdo mohli dosvědčit, co odpovídá Ježíšovu učení. Jde o zvěstování vázané na Ježíše, na jeho slova a jeho příběh (v té době ještě nejsou sepsána evangelia a NZ, apoštolé jsou těmi, kteří znali Ježíše zblízka). b) byli spolu - z posluchačů zvěstovaného slova se vytváří společenství.

c) dalším znakem je lámání chleba (společné jídlo, které mohlo vyústit do eucharistického jídla

jako zpřítomnění Ježíšovy poslední večeře i Ježíšova stolování s nalezenými hříšníky). Večeře Páně měla také funkci sociální - diakonickou (chudí se mohli najíst), společenskou (souvisí s "byli spolu" - bohatí, chudí, mladí, staří).

d) modlitba – není to jen společenství přátel, kteří si poslechnou zajímavou přednášku a přitom se najedí - je to bohoslužba. V jeruzalémském prostředí nepůjde o charismatickou modlitbu – volnou, jazyky atd., spíš jde o (židovské) liturgicky ustálené modlitby (žalmy apod.) a také modlitbu Páně.

Tyto čtyři body se v různých variacích objevují jako základní rysy církve: zvěst (kérygma), společenství (koinónia), služba (diakonia) a bohoslužba (leiturgeia). S dětmi se dá mluvit o tom, jak se tyto rysy konkrétně objevují u nás ve sboru (nebo alespoň církvi).

– společný majetek a jeho rozdělování potřebným (v. 44-45) pak znamená, že to, co křesťané prožívají při bohoslužbě má své důsledky i v každodenním životě, není to jen něco, co zůstává zavřeno za dveřmi kostela. Sdílení majetku je přirozeným sociálním důsledkem zvěstování evangelia a stolu Páně. (Společný majetek a rozdělování není neseno třídní nenávistí k bohatým jako tomu je v různých společenských konceptech). Evangelium přirozeně vede ke

sdílení a i k materiální pomoci – tak, že vytváří zevnitř prostředí, kde padají bariéry a převažuje zájem o druhé nad vrozeným sobectvím (krásným dokladem toho je epištola Filemonovi).

– každého dne pobývali v chrámu (v. 46). Lukáš silně zdůrazňuje návaznost tohoto společenství

na Izrael (také Ježíš začíná své působení v chrámu – viz Lk 2,49). Toto společenství není a nechce být zvláštní, jinou skupinou. I když ve zmínce o setkávání se po domech může být náznak svébytnosti, nezávislosti na dané formě. Lukáš se však neustále snaží o jakousi vyváženost – jde tu o nové společenství, které se však zároveň cítí být vázáno na lid smlouvy.

– „…byli všemu lidu milí“ (v.47) – podobně, jako tomu bylo s mladým Ježíšem (Lk 2,52), tak tomu je nyní i s mladou církví. Vedle zmínek o nepochopení, narážení i pronásledování je tento ohlas zaznamenán proto, aby bylo jasné, že mladá církev není vybranou partou, elitou anebo uzavřenou sektou. Je otevřeným společenstvím – co se v něm děje, děje se veřejně, před zraky světa. Církev Skutků není xenofobním společenstvím zapšklých mravokárců. To, co vzniká po letnicích v Jeruzalémě, je veskrze pozitivní společenství – tak jako zvěst církve je pozitivní, je evangeliem.

3. FORMULACE TÉMATU

Radostná zvěst Ježíšova a o Ježíši má své (dobrovolné a radostné) důsledky. Ty, kdo jí jsou zasaženi, vede k dalšímu naslouchání a promýšlení; na jejím základě vyrůstá nové společenství víry, ke kterému nezbytně patří vzájemná služba i služba a otevřenost k okolí.

Církev není v prvé řadě instituce, ale především takovéto společenství.

4. VYKLADAČSKÁ A KATECHETICKÁ ÚSKALÍ

– Idylický obraz prvního společenství církve nemá navodit dojem, že na začátku (staré dobré časy)

bylo vše ideální a nám už zbývá jen rozčarování, že teď to tak snad ani nemůže být. Příběh není jen zachycením skutečnosti, ale smíme jej chápat jako pozvání k víře a životu ve sboru i jako zaslíbení pro naše společenství. Krásně to vystihuje bratrská píseň V sjití tomto pravme sobě – na závěr ústí do pozvání: pospěšme tam bratři milí, dokud k tomu máme chvíli… (U dětí s touto písní asi moc neuspějeme, ale může zpívat třeba: Vstaň a hledat pojď tu zem; Jedno jsme v Duchu svatém).

– to, že „Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolal ke spáse“ neznamená, že

znakem pravé církve nebo zdravého společenství je neustálý početní růst. Vykládáme-li Písmo jako

celek, musíme připustit, že Boží lid často býval decimován do miniatury (dokonce Eliáš si připadal, že už je poslední). Ne vše, co roste, je zdravé (existují i zhoubná bujení). A přesto církev neustále roste – jsou další generace těch, kteří uvěřili. Ti, kteří zemřeli, kteří tu byli před námi, se neztratili (byli přece povoláni „ke spáse“), nýbrž vytvářejí církev zvítězilou, ke které se během času přidávají další a další. Evangelium nezůstalo v Jeruzalémě, rozšířilo se až k nám.

5. OSNOVY VYPRÁVĚNÍ

a) osnova pro mladší školní věk

I. Motivace: Co všechno se děje v kostele?

II. Tak tomu bylo v církvi od počátku

III. Sbor je jako rodina (jsou spolu, sdílí se, nestarají se jen o sebe)

b) osnova pro střední a starší školní věk:

I. Motivace: K čemu je církev, sbor? Proč křesťané žijí ve sboru?

II. Velká rodina

III. A co pak?

IV. Všechno společné

V. Všemu lidu milí

VI. Z Jeruzaléma až k nám

6. METODICKÉ POKYNY K PRACOVNÍMU LISTU ZDEŇKA ŠORMA

1. **Život a utvrzení prvotní církve, Sk 2,41-47 + 4,23-37**

Starším dětem nemusíte o prvotní církvi vyprávět. Nechte je, aby pracovaly samostatně – ať si příslušná místa v bibli najdou, přečtou a obrázek doplní. Výsledky společně probírejte, komentujte, ptejte, jestli nikdo nic nevynechal, jestli by ještě někdo něco doplnil. Pak to

můžete srovnat s tím, co se děje ve vašem sboru.

S mladšími můžete postupovat obráceně. Nejdřív se ptát, co všechno děláme v našem sboru a psát to na tabuli nebo velký papír. Potom jim můžete příslušné úryvky ze Skutků přečíst a zeptat se, jestli se něco z toho, co děláme, shoduje s tím, co se dělo v prvotní církvi. Můžete se ptát i na to, zda je pro to společné něco typické. Nakonec mohou děti domalovat to, o čem jste mluvili do obrázku.

7. LITURGICKÝ RÁMEC (vstup, písně)

Ž 96,2-3 — Zpívejte Hospodinu, dobrořečte jeho jménu, zvěstujte den ze dne jeho spásu, vypravujte mezi pronárody o jeho slávě, mezi všemi národy o jeho divech

8. VYPRÁVĚNÍ A NÁPADY PRO PŘEDŠKOLNÍ VĚK

Pro učitele: Přineseme z domu něco moc pěkného, o čemž předpokládáme, že to děti zaujme, že si to od nás budou chtít půjčit. Autíčko, vějíř, hlavolam, svítící propisku ..., prostě takové ty věci, které když vytáhnete před dětmi, chtějí si je vždy vyzkoušet.

Věc ukážeme a začneme popisovat, jak je skvělá, jaké má skvělé funkce. Ale pozor: dětem ji nechceme půjčit za žádnou cenu. Pokud bychom náhodou měli skupinu nesmírně skromných a stydlivých dětí, které by si o věc vůbec neříkaly, použijeme podlou otázku? Chceš si to ode mě půjčit? Ale samozřejmě nedáme.

Pro děti: Děti, jak by to vypadalo, kdybychom se v kostele nebo tady v nedělce takhle chovali? Nikomu bychom nic nepůjčovali, všechno bychom chtěli mít jen pro sebe. Na ostatní bychom byli protivní, mračili se na sebe, pomlouvali se a jeden druhému se vysmívali. To by bylo smutné, že! To by se nám do kostela či nedělky nechtělo. To bychom raději zůstali doma.

V Bibli čteme, že lidé, kteří uvěřili v Pána Ježíše, měli velikánskou radost. Pořád chtěli být spolu. Nejen v neděli dopoledne, jako my. Scházeli se každý den, dokonce spolu i jedli! (To my taky někdy ve sboru děláme. A bývá to fajn, že?)

Ti lidé v té první církvi nosili do společné pokladny taky peníze, aby měli dost i ti, kdy byli chudší. Prostě chtěli, aby ve sboru mohli být všichni a aby se tam všichni cítili dobře. Aby se cítil dobře ten, kdo je velký, malý, hubený, tlustý, světlovlasý i tmavovlasý (můžeme ukazovat

nakreslené obrázky nebo nějak jinak zpestřit). Aby se tam prostě cítil dobře každý. Třeba Ty a Ty a Ty .... i já. Jé, tam bych taky chtěla chodit do takového kostela. Hmmmm. Tam muselo být pěkně!

Brzy se o tom dověděli další lidé *(šeptáme)*: ti křesťané, oni jsou takoví hodní... oni nikoho nepomlouvají....a navzájem si pomáhají...a mají se všichni rádi...taky bych k nim rád patřil.

Může se k nim někdo přidat, co myslíte? No ano! Každý! I ten velký, malý, tlustý, hubený... prostě každý se směl přidat. Co to povídám, každý se SMÍ přidat k církvi Pána Ježíše.

To právě jeho láska způsobovala, že se k sobě tak hezky chovali. To právě Ježíšova láska k nim denně přiváděla nové lidi. Byla jich spousta, těch nových lidí, kteří se ke křesťanům přidávali. Společně se modlili, zpívali písně, povídali si o Pánu Ježíši, společně jedli. Prostě byli spolu.

Tenhle příběh se stal už hrozně dávno, škoda, že...Nebo vlastně i my můžeme být, a měli bychom být, jako ti první křesťané: povídat si Bohu, modlit se, zpívat, být na sebe navzájem hodní a mít se rádi.

Modlitba: Pane, chceme být Tvými radostnými dětmi, chceme patřit do tvé velké rodiny a žít Tobě k radosti. Pomoz nám, ať se chováme tak, aby se ostatní mezi námi cítili dobře.

A teď už je chvíle na to půjčit dětem tu úžasnou věc, kterou jsme jim dnes ukazovali, ale nechtěli zprvu dát.

Můžeme taky přinést něco dobrého a dělit se. Třeba pytlík bonbónů, nebo jedno jablko a krájet je na malé kousky. Prostě zažít to dělení se s ostatními.

9. VYPRÁVĚNÍ PRO STŘEDNÍ ŠKOLNÍ VĚK

I. MOTIVACE

„Vstávej Teofile! Už je ráno! Nedělní ráno! Brzy půjdeme do kostela, ať nezmeškáme!“ Teofil

zdráhavě otevírá levé oko a mumlá: „Ještě né, je tak brzo… a nemohli bychom jít až zítra?…“ Připomíná vám to něco? Taky se vám v neděli ráno nechce vstávat? Co nás to vlastně do kostela volá?

Třeba by to šlo, jen tak si doma číst bibli, zazpívat si před jídlem a nezlobit rodiče. A v neděli ráno

bychom si mohli raději trochu pospat.

Proč vlastně chodíme do kostela? Kdy to vlastně začalo, že se křesťané scházejí? Začalo to ve chvíli, kdy první křesťané poznali, co od Ježíše dostali. Co myslíte, co bylo pro vás to nejdůležitější, co jste kdy dostali? Něco opravdu důležitého, nebo někoho, bez koho byste nemohli být? Rodiče? Sourozence? Kamarády? Nedostali jste vlastně tak trochu jako dárek od rodičů sebe sama?

II. VELKÁ RODINA

Petr o letnicích v Jeruzalémě kázal o Ježíši. Kázal o tom, že byl ukřižován, ale smrt přemohl, vstal z mrtvých a vystoupil k Bohu Otci. Lidé, kteří to slyšeli a uvěřili, se ptali, co to pro ně znamená. Co

máme dělat? Co to v našem životě změní? Petr s odpovědí neváhal: Tím, co Ježíš udělal, především

dostáváme veliký dar. Ten nejdůležitější dar. Smíme přijmout křest, odpuštění hříchů a Ducha

svatého. Potvrzení, že patříme do Boží rodiny.

Tehdy o letnicích uvěřilo a nechalo se pokřtít prý 3000 lidí! To už je pořádná rodina.

III. A CO PAK?

"No dobře", na to Teofil. "Věřím. Pokřtěný jsem. Patřím do téhle rodiny. Tak co ještě?"

"Tak co ještě?" ptá se Lukáš. "Pokud to myslíš s rodinou vážně, tak přece nestačí jenom být. Rodina přece také žije spolu, schází se, slaví, pomáhá si. Představ si, že stejně tak to bylo i tenkrát na počátku s církví. A myslím že je to tak stále. Ti, co tenkrát po Letnicích uvěřili, se nechali pokřtít, ale konec to pro ně nebyl. Naopak - stále se scházeli a poslouchali, co jim apoštolové říkali. Chtěli vědět víc, přemýšleli, co to pro ně znamená. A taky chtěli být spolu. Zvláštní je, že je nikdo nenutil a přece se scházeli dokonce každý den. Byli spolu, lámali chléb - však jsme o tom už kolikrát mluvili. Připomínali si, jak Ježíš s učedníky při své poslední hostině lámal chléb. Nebo jak nasytil hladové zástupy. Nebo jak mu nebylo hloupé setkávat se na hostinách s všelijakými lidmi. Taky se společně modlili - asi hlavně tu modlitbu, co je naučil sám Ježíš."

"Chceš mi tedy říct, že to zkrátka k víře patří. Rodina žije spolu. I ta Boží rodina."

"Bez toho si ji nedovedu představit. Jasně, že je to někdy trochu nuda a ani zdaleka se to nepodobá tomu, co tenkrát na počátku. Ale víš jakou z toho měla radost sestra Nováková, když jste tuhle přišli na bohoslužby i s Bohumilou? A to za to přece stojí, udělat někomu radost."

"Vidíš, to mě nenapadlo. Asi jsem myslel hodně na sebe. Že mě se zrovna nechce; že mě to nudí. Jenže ono přece nejde jenom o mě."

"Přesně tak. Zkus někdy zapřemýšlet: Kdopak to vlastně sedí vedle mě? Jak mu dneska asi je? Není mu smutno? Necítí se sám? Nemá hlad? Nebo má naopak radost?"

IV. VŠECHNO SPOLEČNÉ

"A to není všechno", pokračoval Lukáš. "První křesťané byli skutečně spolu. Se vším všudy. Když měl někdo hlad, jiný dal najíst. Když neměl na oblečení, dostal ho. Nikdo neříkal: to je moje, já si na to vydělal, ty si kup vlastní! Naopak, někteří prodávali všechen svůj majetek a z toho se pak rozdělovalo těm, kdo zrovna něco potřebovali!"

"To si teda nedovedu představit!"

"Však i tenkrát lidé žasli a viděli v tom zázrak. A nejenom v tom. Skutečně je to zázrak, když lidé dovedou takhle žít společně, víc se starat o druhého než o sebe. Ale také věřím, že díky Bohu je to možné i dneska. Vždyť to všechno byl důsledek té radostné zvěsti, kterou apoštolové lidem hlásali. Díky Ježíši smíme žít nový život, smíme být svobodní. Když si tohle člověk uvědomí, tak mu není zatěžko se něčeho vzdát."

"Všiml jsem si, že člověk na ty Boží dary strašně rychle zapomíná."

"Právě - a proto je potřeba si to neustále připomínat. I proto se první křesťané stále scházeli, dokonce každý den."

V. VŠEMU LIDU MILÍ

"A abych ten příběh dopověděl až do konce: Scházeli se tenkrát v Jeruzalémském chrámu jako všichni ostatní židé. Přišlo jim to samozřejmé, vždyť přece Ježíš jim vyprávěl o tom samém Bohu, kterému se právě v chrámu konala bohoslužba. Až časem je z chrámu vyhnali. Scházeli se ale také po různých domech - jak měl kdo doma místo a ostatní pozval."

"To by dneska každý neudělal, pozvat si domů vlastně kohokoli. Vždyť mezi nimi bylo hodně chudáků, otroků. Takové si člověk do bytu většinou nepouští."

"Já myslím, že ani tenkrát to nebylo samozřejmé. Však se tomu také lidé tenkrát divili. A zároveň si křesťanů vážili. Oni si totiž křesťané nepomáhali jenom sami mezi sebou, ale pomáhali i těm, co k nim nepatřili! Jednou jakýsi úředník psal císaři, který po něm chtěl, aby křesťany trochu podusil: Nojo, jenže ti křesťané nejen, že se starají o své chudé, oni se dokonce starají i o naše chudé! To je pak těžké proti nim vystupovat, vždyť bysme byli sami proti sobě!"

VI. Z JERUZALÉMA AŽ K NÁM

"To chápu, že takhle křesťanů rychle přibývalo a že si jich lidé vážili."

"Ano. Chválili Boha a byli všemu lidu milí. Tak nějak se dá shrnout, jak tenkrát křesťané žili. A bylo to tak přitažlivé, že se k nim každý den přidávali další a další. A víš co myslím, Teofile? Platí to do dneška. Jinak bysme si tu přece dneska spolu nepovídali!"

Pane Ježíši. děkujeme, že se můžeme spolehnout na tvé slovo, kterým nás zveš k sobě. Děkujeme

za všechny naše bratry a sestry, kteří pozvání do tvé rodiny přijali, že tady mohou být pro nás a my

pro ně. Uč nás, prosíme, tak jako ty pečuješ o nás, abychom my uměli být pozorní a otevření k sobě

navzájem. Amen.

10. NÁMĚTY K ROZHOVORU

● Proč se káže?

● Není bez významu to, jak působíme, jak nás vidí lidé kolem – jsme spíš druhým protivní, lhostejní – nebo od nás něco čekají, něčeho si váží?

● Má se v kostele konat sbírka? Všimli jste si, kde bývá sbírka při bohoslužbách zařazena? Zkuste

mluvit o tom, k čemu jsou peníze.

● Evangelium vytváří solidaritu mezi lidmi. Nechte děti vyjádřit, jak můžeme druhým pomoci.

● Víte, na čem byl postavený komunismus? V čem vidíte hlavní rozdíly oproti společnému majetku

církve v Jeruzalémě?

● Víte, že se zástupci Jednoty bratrské vydali hledat ideální církev, ideální sbor? Víte, jak to

dopadlo?

● Byli jste někdy na jiných bohoslužbách, než na našich? Patříme jako různé církve i při těch

rozdílech k sobě?

11. A JEŠTĚ SE OHLÉDNĚTE...

Právě jste si prošli připravený materiál. Nyní se pokuste najít vlastní cestu, jak s materiálem pracovat. Představte si svou skupinu dětí; počet dětí; věk; místnost, ve které se scházíte; čas, který pro setkání s dětmi máte, jaké pomůcky či pracovní listy použijete aj. Zformulujte si cíl setkání, ke kterému chcete spolu s dětmi dospět. Poté si promyslete, co z přečteného materiálu použijete a co se vám naopak nehodí. (Vámi vybrané části či body si můžete sepsat v posloupnosti na papír). Tak - jak na to?

Odkaz na pracovní list
05 Život první církve
Odkaz na píseň
Nové přikázání (SV364)
Jak dobré a utěšené (SV422)
Nové přikázání (BTS88)
Jedno jsme v Duchu svatém (SV119)
Apoštolská (Prosíme tě) (SV274)
Vstaň a hledat pojď tu zem (SV379)
Jeden Pán, jedna víra, jeden křest pojí nás
Srdce k srdci, spěšte spolu (EZ480)
V sjití tomto pravme sobě, jaká radost v Páně domě
Cílová skupina
Univerzální
Katechetické cykly
Pozvání na cestu - Skutky
Téma

Letnice

Církev

Biblický odkaz (kat)

Skutky 2,41–47